



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

13 päivänä syyskuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Unionin kansalaisuus — SEUT 20 artikla — Kolmannen valtion kansalainen, joka on unionin kansalaisuuden omaavan pienen lapsen huoltaja — Oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen lapsi on — Lapsen vanhemman rikostuomiot — Vanhemman karkottamista koskeva päätös, joka johtaa epäsuorasti kyseisen lapsen poistamiseen maasta

Asiassa C-304/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (ylempi tuomioistuin (maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden jaosto), Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 4.6.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.6.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Secretary of State for the Home Department

vastaan

CS,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, C. Toader, D. Šváby, F. Biltgen ja C. Lycourgos sekä tuomarit A. Rosas (esittelevä tuomari), E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.6.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- CS, edustajinaan R. Husain, QC, L. Dubinsky ja P. Tridimas, barristers, D. Furnerin, solicitor, valtuuttamina,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään M. Holt ja J. Beeko, avustajanaan D. Blundell, barrister,
- Tanskan hallitus, asiamiehinään C. Thorning ja M. Wolff,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas ja R. Coesme,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

— Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, K. Pawłowska ja M. Pawlicka,
— Euroopan komissio, asiamiehinään I. Martínez del Peral, C. Tufvesson ja M. Wilderspin,
kuultuaan julkisasiamiehen 4.2.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 20 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat CS, joka on kolmannen valtion kansalainen ja sellaisen unionin kansalaisuuden omaavan pienen lapsen äiti, joka on sen jäsenvaltion kansalainen, jossa hän on aina oleskellut, ja Secretary of State for the Home Department (sisäasiainministeri, Yhdistynyt kuningaskunta) ja joka koskee päätöstä, jossa asianomainen henkilö määrätään karkotettavaksi kyseisen jäsenvaltion alueelta kolmanteen valtioon hänen rikosrekisterinsä vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77 sekä oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34) 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Henkilöt, joihin tätä direktiiviä sovelletaan”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin unionin kansalaisiin, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän 2 artiklan 2 alakohdassa määriteltyihin perheenjäseniinsä, jotka tulevat heidän mukanaan tai seuraavat heitä myöhemmin.

2. Vastaanottavan jäsenvaltion on kansallista lainsäädäntöään noudattaen helpotettava seuraavien henkilöiden maahanpääsyä ja oleskelua, tämän kuitenkin rajoittamatta heillä mahdollisesti olevaa henkilökohtaista oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun:

- a) muut kuin 2 artiklan 2 alakohdan määritelmän mukaiset unionin kansalaisen perheenjäsenet näiden kansalaisuuteen katsomatta, jos he lähtömaassaan ovat sellaisesta unionin kansalaisesta, joka on ensisijainen oleskeluoikeuden haltija, riippuvaisia tai asuivat samassa taloudessa tämän kanssa – –

– –

Vastaanottavan jäsenvaltion on tutkittava laajasti kyseisten henkilöiden olosuhteet, ja sen on perusteltava heidän maahanpääsytään tai oleskelunsa mahdollinen epääminen.”

Yhdistyneen kuningaskunnan oikeus

Rajoista annettu laki

- 4 Yhdistyneen kuningaskunnan rajoista annetun vuoden 2007 lain (UK Borders Act 2007; jäljempänä rajoista annettu laki) 32 §:n 5 momentissa säädetään, että jos henkilö, joka ei ole Britannian kansalainen, tuomitaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa rikoksesta vähintään 12 kuukauden pituiseen vankeusrangaistukseen, sisäasiainministerin on tehtävä häntä koskeva karkottamispäätös.
- 5 Rajoista annetun lain 33 §:stä ilmenee, ettei tällaista velvollisuutta ole, jos tuomitun henkilön maastapoistamisella karkottamispäätöksen seurauksena:
 - ”(a) loukattaisiin henkilön Roomassa 4.11.1950 allekirjoitettuun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen perustuvia oikeuksia
 - (b) rikottaisiin Yhdistyneen kuningaskunnan Genevessä 28.7.1951 allekirjoitettuun, pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)) perustuvia velvollisuuksia tai
 - (c) loukattaisiin rikoksesta tuomitun Euroopan unionin perussopimukseen perustuvia oikeuksia.”

Maahanmuutosta annettu asetus

- 6 (Euroopan talousalueelta peräisin olevasta) maahanmuutosta annetun vuoden 2006 asetuksen (Immigration (European Economic Area) Regulations 2006), sellaisena kuin se oli muutettuna vuonna 2012 (jäljempänä maahanmuutosta annettu asetus), 15A §:n 4A momentissa, jossa otetaan huomioon 8.3.2011 annettu tuomio Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), säädetään, että henkilöllä, joka täyttää 15A §:n 4A momentissa asetetut kriteerit, on ”johdettu oleskeluoikeus Yhdistyneessä kuningaskunnassa”.
- 7 Kyseisen asetuksen 15A §:n 9 momentissa kuitenkin säädetään, että henkilöllä, jolla on yleensä johdettu oleskeluoikeus muun muassa mainitun 15A §:n 4A momentin nojalla, ei ole tätä oikeutta, ”jos [sisäasiainministeri] on tehnyt päätöksen [maahanmuutosta annetun asetuksen 19 §:n 3 momentin b kohdan, 20 §:n 1 momentin tai 20A §:n 1 momentin] nojalla”.
- 8 Kyseisen asetuksen 20 §:n 1 momentin mukaan sisäasiainministeri voi kieltäytyä myöntämästä tai uusimasta rekisteröintitodistusta, oleskelukorttia, pysyvän oleskeluoikeuden todistavaa asiakirjaa tai pysyvää oleskelukorttia tai peruuttaa ne, ”jos epäämistä tai peruuttamista voidaan perustella yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvillä syillä”.
- 9 Maahanmuutosta annetun asetuksen 20 §:n 6 momentin mukaan tällainen päätös on tehtävä kyseisen asetuksen 21 §:n mukaisesti.
- 10 Maahanmuutosta annetun asetuksen 21A §:ssä sovelletaan tämän asetuksen 4 osan muutettua versiota erityisesti johdettua oleskeluoikeutta koskeviin päätöksiin. Kyseisen asetuksen 21A §:n 3 momentin a kohdassa sovelletaan kyseistä 4 osaa siten, että ”viittauksilla ’21 §:n mukaisesti yleisellä järjestyksellä, yleisellä turvallisuudella tai kansanterveydellä perusteltuun’ seikkaan viitataan sen sijaan ’yleisen edun mukaiseen’ seikkaan”.
- 11 Näistä säännöksistä seuraa, että johdettu oleskeluoikeus on mahdollista evätä henkilöltä, joka voisi tavallisesti vaatia oleskeluoikeutta SEUT 20 artiklan nojalla, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut 8.3.2011 antamassaan tuomiossa Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), jos tämä on yleisen edun mukaista.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 CS, joka on kolmannen valtion kansalainen, vihittiin Britannian kansalaisen kanssa vuonna 2002. Kun hänelle oli syyskuussa 2003 myönnetty viisumi hänen avioliittonsa perusteella, hän saapui Yhdistyneeseen kuningaskuntaan laillisesti, ja hänellä oli lupa oleskella siellä 20.8.2005 asti. Hänelle myönnettiin 31.10.2005 toistaiseksi voimassa oleva oleskelulupa kyseisessä jäsenvaltiossa.
- 13 Tästä avioliitosta syntyi vuonna 2011 lapsi Yhdistyneessä kuningaskunnassa. CS on kyseisen lapsen, joka on Britannian kansalainen, ainoa ja tosiasiallinen huoltaja.
- 14 CS:n todettiin 21.3.2012 syyllistyneen rikokseen. Hänet tuomittiin 4.5.2012 12 kuukauden pituiseen vankeusrangaistukseen.
- 15 CS:lle ilmoitettiin 2.8.2012, että hänet voitiin hänen rikostuomionsa vuoksi karkottaa Yhdistyneestä kuningaskunnasta. CS haki turvapaikkaa kyseisestä jäsenvaltiosta 30.8.2012. Toimivaltainen kansallinen viranomais eli sisäasiainministeri käsitteli kyseisen hakemuksen.
- 16 CS vapautui vankilasta 2.11.2012 suoritettuaan vankeusrangaistuksensa, ja sisäasiainministeri hylkäsi asianomaisen henkilön tekemän turvapaikkahakemuksen 9.1.2013. Päätös karkottaa CS Yhdistyneestä kuningaskunnasta kolmanteen valtioon tehtiin rajoista annetun lain 32 §:n 5 momentin perusteella. CS riitautti mainitun päätöksen käyttämällä oikeuttaan hakea muutosta First-tier Tribunalista (Immigration and Asylum Chamber) (alioikeus (maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden jaosto), Yhdistynyt kuningaskunta). CS:n kanne hyväksyttiin 3.9.2013 sillä perusteella, että asianomaisen henkilön karkottaminen johtaisi pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 3 ja 8 artiklan sekä perussopimusten rikkomiseen.
- 17 First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) totesi päätöksessään, ettei ole muita perheenjäseniä, jotka voisivat huolehtia CS:n lapsesta Yhdistyneessä kuningaskunnassa siinä tapauksessa, että CS poistetaan maasta, joten lapsen olisi seurattava äitiään äitinsä kotimaahan. CS:n lapsen SEUT 20 artiklaan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut 8.3.2011 antamassaan tuomiossa Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), perustuviin hänen unionin kansalaisuuteensa liittyviin oikeuksiin viitaten kyseinen alioikeus katsoi, että ”Euroopan unionin kansalaista ei voida karkottaa implisiittisesti Euroopan unionin alueelta missään olosuhteissa – – [, että tästä] velvollisuudesta ei sallita mitään poikkeuksia, ei myöskään, jos – – vanhemmilla on rikosrekisteri – – [ja että] karkottamispäätös ei siten tässä tapauksessa ole lainmukainen, koska sillä loukataan lapsen SEUT 20 artiklaan perustuvia oikeuksia”.
- 18 Sisäasiainministerille myönnettiin oikeus valittaa Upper Tribunaliin (Immigration and Asylum Chamber) (ylempi tuomioistuin (maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden jaosto), Yhdistynyt kuningaskunta). Se on väittänyt, että alioikeus on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on hyväksynyt CS:n kanteen, muun muassa arvioinneissaan, jotka koskevat CS:n lapsen SEUT 20 artiklaan perustuvia oikeuksia, 8.3.2011 annettua tuomiota Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) ja CS:n johdettuja oikeuksia. Sisäasiainministeri on vedonnut erityisesti siihen, ettei unionin oikeus ole esteenä sille, että CS karkotetaan kotimaahansa, vaikka tämän seurauksena CS:n lapsi, joka on unionin kansalainen, ei tosiasiaa voisi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on tämän asemansa perusteella.

19 Näissä olosuhteissa Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko unionin oikeus ja erityisesti SEUT 20 artikla esteenä sille, että jäsenvaltio karkottaa alueeltaan unionin ulkopuoliseen maahan henkilön, joka ei ole unionin kansalainen ja joka on sellaisen lapsen vanhempi ja tosiasiallinen huoltaja, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen (ja tämän seurauksena unionin kansalainen), jos näin tekemällä vietäisiin lapselta, joka on unionin kansalainen, mahdollisuus tosiasiallisesti käyttää pääosaa oikeuksistaan unionin kansalaisena?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, missä olosuhteissa tällainen karkottaminen olisi unionin oikeuden mukaan sallittua?
- 3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, miltä osin, jos miltei, vastaus toiseen kysymykseen on löydettävissä direktiivin [2004/38] 27 ja 28 artiklasta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

20 Kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee pääasiallisesti, onko SEUT 20 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kolmannen valtion kansalainen, joka on tuomittu rangaistukseen vakavuudeltaan tietynasteisesta rikoksesta, on karkotettava kyseisen jäsenvaltion alueelta tällaiseen kolmanteen valtioon, vaikka hän on sellaisen pienen lapsen tosiasiallinen huoltaja, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja joka on oleskellut kyseisessä jäsenvaltiossa syntymästään lähtien käyttämättä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, kun suunnitellun karkottamisen seurauksena kyseisen lapsen olisi lähdettävä unionin alueelta, minkä seurauksena tämä lapsi ei siis tosiasiallisesti voisi käyttää pääosaa oikeuksistaan unionin kansalaisena.

Unionin kansalaisuutta koskevat unionin oikeuden määräykset ja säännökset

- 21 Ensiksi on todettava, että direktiivin 2004/38 3 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilöt, joihin tätä direktiiviä sovelletaan”, 1 kohdassa säädetään, että kyseistä direktiiviä sovelletaan kaikkiin unionin kansalaisiin, jotka ”siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän – – perheenjäseniinsä”.
- 22 Tästä seuraa, että mainittua direktiiviä ei ole sovellettava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, koska kyseinen unionin kansalainen ei ole koskaan käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja on aina oleskellut siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on (ks. tuomio 8.3.2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, 39 kohta). Siltä osin kuin unionin kansalainen ei kuulu direktiivin 2004/38 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua käsitteeseen ”henkilö, johon tätä direktiiviä sovelletaan” piiriin, myöskään hänen perheenjäsenensä ei kuulu tämän käsitteen piiriin, koska kyseisessä direktiivissä henkilön, johon tätä direktiiviä sovelletaan, perheenjäsenille annetut oikeudet eivät ole perheenjäsenten omia oikeuksia vaan johdettuja oikeuksia, jotka he ovat saaneet henkilön, johon tätä direktiiviä sovelletaan, perheenjäseninä (ks. tuomio 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, 42 kohta; tuomio 15.11.2011, Dereci ym., C-256/11, EU:C:2011:734, 55 kohta ja tuomio 8.5.2013, Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 31 kohta).
- 23 Siltä osin kuin on toiseksi kyse SEUT 20 artiklasta unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus todeta, että unionin kansalaisen, joka – kuten CS:n lapsi, joka on Britannian kansalainen – ei ole käyttänyt oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, tilannetta ei voida kuitenkaan pelkästään tästä syystä rinnastaa puhtaasti jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen, eli tilanteeseen, jolla ei ole minkäänlaista liityntää

mihinkään unionin oikeudessa tarkoitettuun tilanteeseen (ks. tuomio 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, 46 kohta; tuomio 15.11.2011, Dereci ym., C-256/11, EU:C:2011:734, 61 kohta ja tuomio 6.12.2012, O ym., C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, 43 kohta).

- 24 CS:n lapsella on nimittäin jäsenvaltion kansalaisena SEUT 20 artiklan 1 kohdan nojalla unionin kansalaisen asema, jonka tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuisen asema, ja hän voi näin ollen vedota, myös suhteessa siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, tällaiseen asemaan liittyviin oikeuksiin (ks. tuomio 5.5.2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, 48 kohta; tuomio 15.11.2011, Dereci ym., C-256/11, EU:C:2011:734, 63 kohta ja tuomio 6.12.2012, O ym., C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, 44 kohta).
- 25 Unionin kansalaisuus antaa jokaiselle unionin kansalaiselle henkilökohtaisen perusoikeuden liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella perussopimuksissa ja niiden soveltamiseksi toteutetuissa toimenpiteissä asetetuin rajoituksin ja ehdoin (ks. vastaavasti tuomio 7.10.2010, Lassal, C-162/09, EU:C:2010:592, 29 kohta ja tuomio 16.10.2012, Unkari v. Slovakia, C-364/10, EU:C:2012:630, 43 kohta).
- 26 Kuten unionin tuomioistuin on katsonut 8.3.2011 antamansa tuomion Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) 42 kohdassa, SEUT 20 artikla on esteenä kansallisille toimenpiteille, joiden vaikutuksesta unionin kansalaiset eivät tosiasiallisesti voi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka heillä on heidän unionin kansalaisen asemansa perusteella.
- 27 Unionin kansalaisuutta koskevilla perussopimuksen määräyksissä ei sitä vastoin anneta mitään itsenäistä oikeutta kolmansien valtioiden kansalaisille (tuomio 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 66 kohta ja tuomio 8.5.2013, Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 34 kohta).
- 28 Unionin kansalaisuutta koskevilla perussopimuksen määräyksillä kolmansien valtioiden kansalaisille mahdollisesti myönnettyt oikeudet eivät nimittäin ole kyseisten kansalaisten omia oikeuksia vaan unionin kansalaisen oikeuksista johdettuja oikeuksia. Mainittujen johdettujen oikeuksien tavoite ja oikeutus perustuvat siihen toteamukseen, että niiden tunnustamisen epääminen voi loukata muun muassa unionin kansalaisen vapaata liikkuvuutta (tuomio 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 67 ja 68 kohta ja tuomio 8.5.2013, Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 35 kohta).
- 29 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on jo todennut, että on olemassa hyvin erityislaatuisia tilanteita, joissa oleskeluoikeus on siitä huolimatta, ettei kolmansien valtioiden kansalaisten oleskeluoikeuteen liittyvää toissijaista oikeutta ole sovellettava eikä kyseinen unionin kansalainen ole käyttänyt liikkumisvapauttaan, kuitenkin myönnettävä kolmannen valtion kansalaiselle, joka on kyseisen unionin kansalaisen perheenjäsen, koska unionin kansalaisuuden tehokas vaikutus jätettäisiin ottamatta huomioon, jos tällaisen oikeuden epääminen seurauksena kyseinen unionin kansalainen tosiasiallisesti joutuisi lähtemään koko unionin alueelta eikä hän siis tosiasiallisesti voisi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on kyseisen aseman perusteella (ks. vastaavasti tuomio 8.3.2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, 43 ja 44 kohta; tuomio 15.11.2011, Dereci ym., C-256/11, EU:C:2011:734, 66 ja 67 kohta; tuomio 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 71 kohta; tuomio 8.5.2013, Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 36 kohta ja tuomio 10.10.2013, Alokpa ja Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, 32 kohta).
- 30 Edellä mainituille tilanteille on ominaista se, että vaikka niitä säännellään säännöstoilla, jotka kuuluvat lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan, eli säännöstoilla kolmansien valtioiden kansalaisten maahantulo- ja oleskeluoikeudesta johdetun oikeuden sellaisten säännösten soveltamisalan ulkopuolella, joissa tietyin edellytyksin säädetään tällaisen oikeuden antamisesta, kyseisillä tilanteilla on kuitenkin erottamaton yhteys unionin kansalaisen liikkumis- ja oleskeluvapauteen, joka on esteenä sille, että kyseinen maahantulo- ja oleskeluoikeus evätään kolmansien valtioiden kansalaisilta siinä

jäsenvaltiossa, jossa unionin kansalainen oleskelee, jottei liikkumis- ja oleskeluvapautta loukattaisi (ks. vastaavasti tuomio 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 72 kohta ja tuomio 8.5.2013, Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 37 kohta).

- 31 Tässä tapauksessa CS:n lapsella on unionin kansalaisena oikeus liikkua ja oleskella vapaasti unionin alueella, ja kaikki tämän oikeuden rajoitukset kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan.
- 32 Kyseisen lapsen äidin, joka on tämän lapsen tosiasiallinen huoltaja, karkottaminen saattaisi rajoittaa oikeuksia, jotka tällä lapsella on unionin kansalaisen aseman perusteella, koska mainitun lapsen voisi olla tosiasiasa pakko matkustaa hänen mukanaan ja siis lähteä koko unionin alueelta. Vastaavasti lapsen äidin karkottamisen seurauksena kyseinen lapsi ei tosiasiasa voisi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on kuitenkin unionin kansalaisen aseman perusteella.
- 33 Näin ollen on katsottava, että pääasiassa kyseessä oleva tilanne voi johtaa siihen, että CS:n lapsi ei tosiasiasa voi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on hänen unionin kansalaisen asemansa perusteella, ja että kyseinen tilanne kuuluu näin ollen unionin oikeuden soveltamisalaan.

Mahdollisuus asettaa SEUT 20 artiklaan perustuvalla johdetulle oleskeluoikeudelle rajoituksia

- 34 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo, että rikoksen tekeminen voi johtaa siihen, ettei asia kuulu unionin tuomioistuimen 8.3.2011 annettussa tuomiossa Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124) vahvistaman periaatteen soveltamisalaan. Vaikka unionin tuomioistuin katsoisi, että kyseistä periaatetta sovellettaisiin pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, kyseisestä periaatteesta voi kuitenkin olla poikkeuksia. Tässä yhteydessä Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on vedonnut siihen, että CS:n karkottamista koskeva päätös, joka perustui hänen vakavuudeltaan tietynasteiseen rikolliseen käyttäytymiseensä, on yleiseen järjestykseen liittyvä syy, sillä kyseinen käyttäytyminen on selkeä uhka tämän jäsenvaltion oikeutetulle intressille eli sen yhteiskunnan sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja arvojen noudattamiselle. Mainittu hallitus on siten todennut, että Court of Appeal (England & Wales) (Criminal Division) (muutoksenhakutuomioistuin (Englanti ja Wales) (rikosasioiden jaosto), Yhdistynyt kuningaskunta) on käsiteltävässä asiassa tunnustanut päätöksessään, jossa hylättiin CS:n siitä, että hänet oli tuomittu vankeusrangaistukseen, tekemä valitus, asianomaisen henkilön tekemän rikoksen vakavuuden.
- 35 Tässä asiayhteydessä Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa, että direktiivin 2004/38 27 ja 28 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus karkottaa alueeltaan unionin kansalainen etenkin silloin, kun hän on tehnyt rikoksen. Se, ettei tunnustettaisi mahdollisuutta asettaa suoraan SEUT 20 artiklaan perustuvalla johdetulle oleskeluoikeudelle rajoituksia ja toteuttaa karkottamistoimenpidettä, merkitsisi sitä, että jäsenvaltio ei voisi karkottaa kolmannen valtion kansalaista, joka on syyllistynyt tällaiseen rikokseen, jos hän on sellaisen unionin kansalaisuuden omaavan lapsen vanhempi, joka asuu siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on. Näissä olosuhteissa suojan, joka kolmannen valtion kansalaisella, jolla on johdettu oleskeluoikeus, on kyseisen jäsenvaltion alueelta karkottamista vastaan, taso olisi korkeampi kuin unionin kansalaisella olevan suojan taso. Näin ollen jäsenvaltiolla olisi oltava oikeus poiketa SEUT 20 artiklaan perustuvasta johdetusta oleskeluoikeudesta ja karkottaa tällainen kolmannen valtion kansalainen alueeltaan vakavuudeltaan tietynasteisen rikoksen tapauksessa, vaikka tämä merkitsisi sitä, että kyseisen lapsen olisi lähdettävä unionin alueelta, sillä edellytyksellä, että tällainen päätös on oikeasuhteinen ja että siinä kunnioitetaan perusoikeuksia.
- 36 On todettava, että SEUT 20 artiklalla ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vedota erityisesti yleisen järjestyksen ylläpitoon ja yleisen turvallisuuden turvaamiseen liittyvään poikkeukseen. Koska CS:n tilanne kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, hänen tilanteensa arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 7 artiklassa, ja kyseistä

artiklaa on luettava yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa tunnustetun, lapsen edun huomioon ottamista koskevan velvollisuuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 23.12.2009, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 53 ja 54 kohta).

- 37 Lisäksi on muistutettava, että käsitteitä ”yleinen järjestys” ja ”yleinen turvallisuus” on unionin kansalaisten tai heidän perheenjäsentensä oleskeluoikeuteen kohdistuvan poikkeuksen perusteena tulkittava suppeasti, joten jäsenvaltiot eivät voi yksipuolisesti määrittellä niiden ulottuvuutta ilman unionin toimielinten valvontaa (ks. vastaavasti tuomio 4.12.1974, *van Duyn*, 41/74, EU:C:1974:133, 18 kohta; tuomio 27.10.1977, *Bouchereau*, 30/77, EU:C:1977:172, 33 kohta; tuomio 29.4.2004, *Orfanopoulos ja Oliveri*, C-482/01 ja C-493/01, EU:C:2004:262, 64 ja 65 kohta; tuomio 27.4.2006, *komissio v. Saksa*, C-441/02, EU:C:2006:253, 34 kohta ja tuomio 7.6.2007, *komissio v. Alankomaat*, C-50/06, EU:C:2007:325, 42 kohta).
- 38 Unionin tuomioistuin on siten katsonut, että käsite ”yleinen järjestys” edellyttää joka tapauksessa, että kyse on – paitsi yhteiskuntajärjestyksen häiriintymisestä, jota kaikki lain rikkominen merkitsee – yhteiskunnan perustavanlaatuiseen etuun vaikuttavasta todellisesta, välittömästä ja riittävän vakavasta uhasta.
- 39 Siltä osin kuin kyse on käsitteestä ”yleinen turvallisuus” unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tämän käsitteen piiriin kuuluvat jäsenvaltion sisäinen turvallisuus ja sen ulkoinen turvallisuus ja että näin ollen valtion elinten tai sen julkisten peruspalvelujen toimintaan tai väestön eloonjäämiseen kohdistuva uhka, ulkosuhteiden tai kansojen rauhanomaisen rinnakkaiselon vakavan häiriintymisen vaara tai sotilaallisiin etuihin kohdistuva uhka voivat vaikuttaa yleiseen turvallisuuteen (ks. vastaavasti tuomio 23.11.2010, *Tsakouridis*, C-145/09, EU:C:2010:708, 43 ja 44 kohta ja tuomio 15.2.2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 65 ja 66 kohta). Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että järjestäytyneiden ryhmien harjoittamaan huumausainekauppaan liittyvän rikollisuuden torjunta (ks. vastaavasti tuomio 23.11.2010, *Tsakouridis*, C-145/09, EU:C:2010:708, 45 ja 46 kohta) tai terrorismin torjunta (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2002, *Oteiza Olazabal*, C-100/01, EU:C:2002:712, 12 ja 35 kohta) kuuluvat käsitteen ”yleinen turvallisuus” piiriin.
- 40 Tässä asiayhteydessä on katsottava, että kun karkottamispäätös perustuu siihen, että on olemassa todellinen, välitön ja riittävän vakava yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen kohdistuva uhka, kun otetaan huomioon kolmannen valtion kansalaisen, joka on unionin kansalaisuuden omaavien lasten yksinhuoltaja, tekemät rikokset, tällainen päätös voi olla unionin oikeuden mukainen.
- 41 Tätä päätelmää ei voida sitä vastoin tehdä automaattisesti pelkästään asianomaisen henkilön rikosrekisterin perusteella. Se voidaan mahdollisesti tehdä ainoastaan sellaisen konkreettisen arvioinnin perusteella, jonka kansallinen tuomioistuin tekee kaikista käsiteltävän asian tosiasiallisista ja merkityksellisistä seikoista suhteellisuusperiaatteen, lapsen edun ja perusoikeuksien, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo, valossa.
- 42 Kyseisessä arvioinnissa on siten otettava muun muassa huomioon asianomaisen henkilön oma käyttäytyminen, se, kuinka kauan asianomainen henkilö on oleskellut kyseisen jäsenvaltion alueella, ja kyseisen oleskelun laillisuus, tehdyn rikoksen luonne ja vakavuus, se, kuinka vaarallinen asianomainen henkilö on nykyisin yhteiskunnalle, kyseisen lapsen ikä ja hänen terveydentilansa sekä hänen perhe- ja taloudellinen tilanteensa.
- 43 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan se, että sisäministeri tekee karkottamispäätöksen muun valtion kuin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisesta, jonka on todettu syyllistyneen rikokseen ja joka on tuomittu vähintään 12 kuukauden pituiseen vankeusrangaistukseen, on pakollista, paitsi jos tällä päätöksellä ”loukat[aan] rikoksesta tuomitun Euroopan unionin perussopimusten mukaisia oikeuksia”.

- 44 Vaikuttaa näin ollen siltä, että kyseisessä lainsäädännössä säädetään asianomaisen henkilön saaman rikostuomion ja häneen kohdistettavan maastapoistamistoimenpiteen systemaattisesta ja automaattisesta yhteydestä tai että on joka tapauksessa olemassa oletama, jonka mukaan kyseinen henkilö on karkotettava Yhdistyneestä kuningaskunnasta.
- 45 Kuten tämän tuomion 40–42 kohdasta käy ilmi, pelkkä rikosrekisterin olemassaolo ei saa kuitenkaan yksin olla perusteena karkottamispäätökselle, jonka seurauksena voi olla se, että CS:n lapsi ei tosiasiallisesti voi käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on kansalaisen aseman perusteella.
- 46 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 40 kohdassa esitetyt seikat, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on ensinnäkin tutkia, mikä CS:n käyttäytymisessä tai hänen tekemässään rikoksessa muodostaa yhteiskunnan tai vastaanottavan jäsenvaltion perustavanlaatuisen etuun vaikuttavan todellisen, välittömän ja riittävän vakavan uhan, joka voi olla yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden suojaamisen nimissä perusteena päätökselle, joka koskee karkottamista Yhdistyneestä kuningaskunnasta.
- 47 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida tässä yhteydessä yhtäältä CS:n rikollisen käyttäytymisen vaarallisuutta yhteiskunnan kannalta ja toisaalta niitä mahdollisia seurauksia, joita tällaisesta käyttäytymisestä voi asianomaisen jäsenvaltion yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden näkökulmasta aiheutua.
- 48 Tämän punninnan, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava, yhteydessä kyseisen tuomioistuimen on myös otettava huomioon ne perusoikeudet, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo, erityisesti oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 7 artiklassa (ks. vastaavasti tuomio 23.11.2010, Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, 52 kohta), sekä huolehdittava siitä, että suhteellisuusperiaatetta noudatetaan.
- 49 Kun kyseessä olevia intressejä vertaillaan käsiteltävässä asiassa, huomioon on otettava lapsen etu. Erityistä huomiota on kiinnitettävä hänen ikäänsä, hänen tilanteeseensa kyseisessä jäsenvaltiossa sekä siihen, missä määrin hän on riippuvainen vanhemmastaan (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.10.2014, Jeunesse v. Alankomaat, CE:ECHR:2014:1003JUD 001273810, 118 kohta).
- 50 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että SEUT 20 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kolmannen valtion kansalainen, joka on tuomittu rangaistukseen rikoksesta, on karkotettava kyseisen jäsenvaltion alueelta tällaiseen kolmanteen valtioon, vaikka hän on sellaisen pienen lapsen tosiasiallinen huoltaja, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja joka on oleskellut kyseisessä jäsenvaltiossa syntymästään lähtien käyttämättä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, kun asianomaisen henkilön karkottamisen seurauksena kyseisen lapsen olisi lähdettävä unionin alueelta, minkä seurauksena tämä lapsi ei siis tosiasiallisesti voisi käyttää pääosaa oikeuksistaan unionin kansalaisena. Jäsenvaltio voi kuitenkin poikkeuksellisissa olosuhteissa toteuttaa karkottamistoimenpiteen sillä edellytyksellä, että se perustuu kyseisen kolmannen valtion kansalaisen omaan käyttäytymiseen, jonka on muodostettava kyseisen jäsenvaltion yhteiskunnan perustavanlaatuisen edun vaarantava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, ja että se perustuu kyseessä olevien eri intressien huomioon ottamiseen, mikä kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa.

Oikeudenkäyntikulut

- 51 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 20 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kolmannen valtion kansalainen, joka on tuomittu rangaistukseen rikoksesta, on karkotettava kyseisen jäsenvaltion alueelta tällaiseen kolmanteen valtioon, vaikka hän on sellaisen pienen lapsen tosiasiallinen huoltaja, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja joka on oleskellut kyseisessä jäsenvaltiossa syntymästään lähtien käyttämättä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, kun asianomaisen henkilön karkottamisen seurauksena kyseisen lapsen olisi lähdettävä Euroopan unionin alueelta, minkä seurauksena tämä lapsi ei siis tosiasiallisesti voi käyttää pääosaa oikeuksistaan unionin kansalaisena. Jäsenvaltio voi kuitenkin poikkeuksellisissa olosuhteissa toteuttaa karkottamistoimenpiteen sillä edellytyksellä, että se perustuu kyseisen kolmannen valtion kansalaisen omaan käyttäytymiseen, jonka on muodostettava kyseisen jäsenvaltion yhteiskunnan perustavanlaatuisen edun vaarantava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, ja että se perustuu kyseessä olevien eri intressien huomioon ottamiseen, mikä kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa.

Allekirjoitukset